

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2014. gada 7. maijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Uldis Ķinis, tiesneši Kaspars Balodis un Kristīne Krūma,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 51/2014), kuru iesnieguši divdesmit Latvijas Republikas Saeimas deputāti – Igors Pimenovs, Jānis Urbanovičs, Aleksandrs Sakovskis, Boriss Cilevičs, Igors Zujevs, Jānis Ādamsons, Valērijs Agešins, Artūrs Rubiks, Jānis Tutins, Sergejs Potapkins, Viktors Jakovļevs, Irina Cvetkova, Nikolajs Kabanovs, Sergejs Dolgopolovs, Oļegs Hļebņikovs, Vladimirs Nikonovs, Ivans Ribakovs, Marjana Ivanova-Jevsejeva, Ivars Zariņš un Aleksandrs Jamikovs (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēji),

k o n s t a t ē j a:

1. Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma „Par nodokļiem un nodevām” 28. panta pirmo daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 105. pantam.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „Nodokļu administrācijas nepareizi piedzīto maksājumu summas jāatmaksā atpakaļ nodokļu maksātājam 15 dienu laikā no tās dienas, kad nodokļu administrācija vai tiesa pieņēmusi lēmumu, ka maksājums

piedzīts nepareizi. Atmaksājamās summas palielina par pusi no šā likuma 29. panta otrajā daļā noteiktās nokavējuma naudas, bet gadījumos, kad nepareizi piedzītās maksājumu summas nav atmaksātas 15 dienu laikā, atpakaļ atmaksājamās summas palielina par šā likuma 29. panta otrajā daļā noteikto nokavējuma naudu, aprēķinot to no nepareizi piedzītās maksājumu summas par katru nokavēto dienu, un tās tiek izmaksātas no tā budžeta līdzekļiem, kurā ieskaitīta nepareizi piedzītā summa.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Pieteikumā ir lūgts izvērtēt likuma normas atbilstību Satversmes normām. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 3. punktu ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputātiem ir tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu.

6. Ikvienam pieteikumam jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. pantā noteiktajām prasībām. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts nosaka, ka pieteikumā jāietver juridiskais pamatojums.

6.1. Pieteikuma iesniedzēji norāda, ka atbilstoši apstrīdētajai normai privātpersona no valsts saņem uz pusi mazāku nokavējuma naudu par

nepamatotu nodokļu pārmaksu nekā valsts no privātpersonas par nodokļu parādu. Šāds regulējums esot uzskatāms par neatbilstošu no Satversmes 1. panta izrietošajam taisnīguma principam, kā arī vienlīdzības principam.

Satversmes tiesas praksē ir atzīts, ka no Satversmes 1. panta izriet taisnīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 17. oktobra sprieduma lietā Nr. 2005-07-01 7.3. punktu*). Pieteikumā analizētais apstāklis, ka privātpersona no valsts saņem uz pusi mazāku nokavējuma naudu par nepamatotu nodokļu pārmaksu nekā valsts no privātpersonas par nodokļu parādu, norāda, ka Pieteikuma iesniedzēji būtībā apšaubā apstrīdētās normas atbilstību nevis Satversmes 1. pantam, bet gan vienlīdzīguma principam, kas ir nostiprināts Satversmes 91. panta pirmajā teikumā. Tomēr prasījums par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un atbilstošs juridiskais pamatojums pieteikumā nav ietverts.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā atzīstams par neatbilstošu Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam.

6.2. Pieteikuma iesniedzēji norāda, ka atbilstoši apstrīdētajai normai nokavējuma nauda par nodokļu pārmaksu ir maksājama tikai no brīža, kad nodokļu administrācijas lēmums atzīts par prettiesisku. Tādējādi apstrīdētā norma liedzot saņemt nokavējuma naudu par laika periodu no nodokļu pārmaksas rašanās brīža līdz lēmuma atcelšanas brīdim. Šāda situācija neatbilstot Satversmes 105. pantam.

Izvērtējot Valsts ieņēmumu dienesta iesniegto skaidrojumu par apstrīdētās normas piemērošanu, konstatējams, ka apstrīdētā norma tik tiešām neparedz nokavējuma naudu par laika periodu pirms lēmuma par nodokļu atmaksu spēkā stāšanās, jo apstrīdētās normas piemērošana ir saistīta vienīgi ar sprieduma izpildi. Šāda apstrīdētās normas interpretācija ir nostiprinājusies arī Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta judikatūrā (*sk., piemēram, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008. gada 10. janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-12/2008 un Valsts ieņēmumu dienesta 2014. gada 16. aprīļa skaidrojumu Nr. 22.12.3/33751*). No minētā izriet, ka apstrīdētās normas mērķis ir vienīgi veicināt spēkā esoša lēmuma vai sprieduma ātrāku

izpildi, nevis paredzēt nokavējuma naudu par visu laika periodu kopš nodokļu pārmaksas rašanās brīža.

Apstākļi, ka apstrīdētā norma neparedz tiesības prasīt nokavējuma naudu par visu nodokļu pārmaksas periodu, pats par sevi nenozīmē, ka šādas tiesības privātpersonai vispār būtu liegtas. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumu privātpersonai ir tiesības prasīt no valsts atbilstīgu atlīdzinājumu par kaitējumu, ko tai nodarījusi valsts pārvaldes iestāde ar prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību (sk. *Valsts ieņēmumu dienesta 2014. gada 16. aprīļa skaidrojumu Nr. 22.12.3/33751*).

Arī Satversmes tiesas 1. kolēģija, izskatot pieteikumu par identisku prasījumu, ir norādījusi, ka apstrīdētā norma ir instruments nodokļu administrācijas vai tiesas pieņemta nolēmuma pēc iespējas savlaicīgākai izpildei un tādējādi ir piemērojama tikai šāda nolēmuma izpildes procesā. Apstrīdētā norma neregulē zaudējumu atlīdzināšanu, kas nodokļu maksātājam radušies nodokļu administrācijas prettiesiskas rīcības dēļ. Zaudējumu, kas nodokļu maksātājam radušies nodokļu administrācijas prettiesiskas rīcības dēļ, atlīdzināšanas veidus, kārtību un apmērus nosaka citas tiesību normas (sk. *Satversmes tiesas 1. kolēģijas 2013. gada 4. jūnija lēmuma par atteikšanos ierosināt lietu pēc pieteikuma Nr. 69/2013 8. punktu*).

Pieteikumā nav pamatots, ka likumdevējam tieši apstrīdētajā normā būtu pienākums paredzēt nokavējuma naudas atmaksas kārtību par visu nodokļu pārmaksas periodu, vai arī, ka šādus jautājumus nebūtu iespējams risināt saskaņā ar citu normatīvo tiesību aktu normām.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā atzīstams par neatbilstošu Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

n o l ē m a:

atteikties ierosināt lietu pēc pieteikuma Nr. 51/2014, kuru iesnieguši divdesmit Saeimas deputāti – Igors Pimenovs, Jānis Urbanovičs, Aleksandrs Sakovskis, Boriss Cilevičs, Igors Zujevs, Jānis Ādamsons, Valērijs Agešins, Artūrs Rubiks, Jānis Tutins, Sergejs Potapkins, Viktors Jakovļevs, Irina Cvetkova, Nikolajs Kabanovs, Sergejs Dolgopolovs, Oļegs Hļebņikovs, Vladimirs Nikonovs, Ivans Ribakovs, Marjana Ivanova-Jevsejeva, Ivars Zariņš. Aleksandrs Jamikovs.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas

2. kolēģijas priekšsēdētājs

U. Ķinis